

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 96/2012 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sivistysvaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnon (SiVL 11/2012 vp, StVL 18/2012 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Arto Luhtala, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Arto Salmela, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Marja-Riitta Pönkä, opetus- ja kulttuuriministeriö
- apulaisosastopäällikkö Olli Kerola, sosiaali- ja terveysministeriö
- kehittämisspäällikkö, kuntatalous Sanna Lehtonen, Suomen Kuntaliitto
- professori Aimo Ryyänen
- professori Arto Haveri
- professori Pentti Meklin.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ehdotetaan otettavaksi huomioon ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettavaksi tarkoitettu laki, joka tulisi voimaan heinäkuussa 2013. Valtionosuus sanotun lain mukaisiin uusiin ja laajeneviin tehtäviin olisi 54,3 prosenttia, ja se korottaisi kunnan peruspalvelujen valtionosuutta 27,3 miljoonalla eurolla.

Veroperustemuutoksista johtuvat kunnalliseroverojen 12 miljoonan euron vähennykset ehdote-

taan korvattaviksi kunnille vuonna 2013 lisäämällä kunnan peruspalvelujen valtionosuutta 2,23 euroa asukasta kohden.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta ehdotetaan alennettavaksi siten, että kuntien valtionosuusprosentti olisi 30,96 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus 69,04 prosenttia. Muutoksessa on otettu huomioon 0,51 prosenttiyksikön vähennys, joka liittyy kehyspääatöksen mukaiseen valtionosuuden 125 miljoonan euron alentamiseen. Lisäyksenä on otettu huomioon 0,05 prosenttiyksikköä, joka liittyy ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaa-

li- ja terveyspalveluista annettavaksi tarkoitetun lain mukaisiin tehtäviin. Sanottu 0,05 prosentin lisäys korottaa valtionosuuksia 11,710 miljoonaa euroa. Yhteensä valtionosuusprosentin alennus vähentää valtionosuuksia 113,290 miljoonaa euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin esitetään lisäksi teknistä muutosta sen johdosta, että varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu,

hallinto ja ohjaus ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle vuoden 2013 alusta.

Esitys liittyy vuoden 2013 valtion talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esitys liittyy vuoden 2013 talousarvioesitykseen. Lainmuutoksella toteutetaan vuoden 2012 kehyspäättöksen mukainen kunnan peruspalvelujen valtionosuuksien vähennys, ikääntyvän väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettavan lain (jäljempänä vanhuspalvelulaki) mukaisiin tehtäviin osoitettu valtion rahoitusosuus, veroperustemuutoksista kunnille aiheutuvien menetysten kompensointi sekä varhaiskasvatuksen ja lasten päivähoiton siirrosta sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön johtuva lain tekninen muutos.

Vuoden 2012 kehyspäättöksen mukaisesti kunnan peruspalvelujen valtionosuutta alennetaan osana valtiontalouden tasapainottamistoimia vuonna 2013 yhteensä 125 miljoonaa euroa. Kun otetaan huomioon ikääntyneen väestön palveluihin kohdennettu lisäys, valtionosuuden nettomääräinen vähennys on noin 113,3 miljoonaa euroa. Lakiehdotuksen mukaan valtionosuusprosenttia alennetaan nykyisestä 31,42 prosentista 30,96 prosenttiin. Kuntien omarahoitusosuus vastaavasti kasvaa nykyisestä 68,58 prosentista 69,04 prosenttiin. Kunnat joutuvat sopeuttamaan toimintaansa vähenevien valtionosuuksien vuoksi. Valiokunta pitää järjestelmän toimivuuden kannalta kuitenkin olennaisena, että kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuvat leikkaukset toteutetaan valtionosuusprosenttia muuttamalla, jolloin se lisää kunnan omarahoitusosuutta tasasuuruusena euroa/asu-

kas-eränä ja vaikutus kaikissa kunnissa asukasta kohden on yhtä suuri.

Esitys liittyy talousarvioesityksessä toteutettaviin välttämättömiin säästöratkaisuihin. Kunnat ovat osa julkista taloutta ja valtion ohella keskeinen toimija julkisen talouden tasapainottamisessa. Valiokunta pitää taloudellisen tilanteen ja kestävyysvajeen vähentämisen kannalta perusteltuna, että myös kunnat osallistuvat julkisen talouden tasapainottamiseen. Samalla on tärkeää, että kunnissa pyritään peruspalvelujen saatavuutta vaarantamatta edelleen parantamaan julkisten palveluiden vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta.

Hallitusohjelman mukaan kuntien uusien ja nykyisten tehtävien ja velvoitteiden lisäämistä ja laajentamista rajoitetaan ja niille osoitetaan valtion rahoitusosuutena yli puolet todellisista kustannuksista. Hallintovaliokunta pitää erittäin myönteisenä, että tästä on nykyisessä tiukassa taloustilanteessa voitu pitää kiinni. Lakiehdotuksen mukaan uuden vanhuspalvelulain toimeenpanoa varten kunnille osoitettava valtionosuus on 54,3 prosenttia, kun se voimassa olevan lain mukaan olisi 50 prosenttia. Kuntien voimavaroja vanhustenhuollon laajentuvien palvelutehtävien hoitamiseen vahvistetaan vuonna 2013 yhteensä 27,3 miljoonalla eurolla. Lisäksi valtion talousarviossa osoitetaan omaishoidon tukipalvelujen vahvistamiseen lisärahoitusta 10 miljoonaa euroa.

Valiokunta toteaa, että nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kuntien paineet kunnallisveron

korotuksiin kasvavat. Valiokunta viittaa valtiontalouden kehyksistä antamaansa lausuntoon (HaVL 5/2012 vp) ja pitää tärkeänä, että kuntien veropohjaa vahvistetaan. Hallintovaliokunta kii-rehtii toimenpiteitä jäteveron tuoton ohjaami-seksi kunnille.

Parhaillaan on käynnissä kuntauudistukseen liittyen kuntien valtionosuuslainsäädännön uu-distaminen, jossa arvioinnin kohteena on val-tionosuusjärjestelmä kokonaisuudessaan. Selvi-tystyössä tarkastellaan mm. valtionosuusperus-teiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäi-syyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja so-veltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa. Hallintovaliokunta pitää tarpeelli-sena, että järjestelmää yksinkertaistetaan ja sel-keytetään ja että järjestelmän kannustavuutta pa-rannetaan. Valiokunta on eri yhteyksissä kiinnit-tänyt huomiota siihen, että yksittäisten kuntien väliset erot sekä tulo- että menokehityksessä

ovat suuria ja eriytymiskehityksen arvioidaan tulevina vuosina jatkuvan. Valtionosuusjärjes-telmää tulee kehittää niin, että se ottaisi nykyis-tä paremmin huomioon erilaiset olosuhdetekijät ja palvelutarpeet.

Kuluvalla hallituskaudella kunta-valtiosuh-detta tarkastellaan myös laajemmin. Valtiova-rainministeriö on asettanut työryhmän kuntien nykyisten tehtävien kartoittamiseksi ja sen ar-vioimiseksi, voidaanko kuntien tehtäviä ja vel-voitteita vähentää. Samalla myös pyritään jous-tavoittamaan kuntien toimintaa ohjaavaa nor-mistoa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutta-mattomana.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
jäs. Heikki Autto /kok
Jussi Halla-aho /ps
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas
Mika Kari /sd

Timo V. Korhonen /kesk
Markus Lohi /kesk
Outi Mäkelä /kok
Tapani Mäkinen /kok
Osmo Soininvaara /vihr
Ulla-Maj Wideroos /r
vjäs. Lasse Hautala /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.

VASTALAUSE 1

*Perustelut**Yleistä*

Perussuomalaiset vastustavat hallituksen esitystä kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien leikkauksista vaatien hallitusta perumaan leikkausaikeensa. Samalla tarjoamme varjobudjetissamme aidosti oikeudenmukaisemman ja palveluja turvaavan vaihtoehdon kunnille ja kuntalaisille. Tämä on toteutettu tavalla, jossa verotusta on kohdennettu toisin kuin Kataisen hallitus, lopputuloksena +/- 0 valtiontaloudelle mutta runsaasti lisää valtionosuuksiin.

Varjobudjetissamme emme nostaisi arvonlisäveroa, jyrkentäisimme selvästi tuloverotuksen progressiota ja kaventaisimme suurituloisten mahdollisuuksia nauttia verovapaista osingoista. Panostaisimme runsaasti lisää rahaa vanhustenhoitoon sekä omaishoitoon ja sitoisimme opintotuen indeksiin. Emme jäädyttäisi lapsilisien indeksiä tai leikkaisi kuntien valtionosuuksia.

Antaisimme kunnille näin yhteensä lähes 300 miljoonaa euroa hallitusta enemmän kunnallisten palveluiden järjestämiseen. Tästä summasta pelkkä kuntien valtionosuuksien osuus olisi 125 miljoonaa euroa. Emme myöskään ole hallituksen tavoin valmiita tinkimään sisäisestä tai ulkoisesta turvallisuudesta edes syrjäseuduilla, emmekä voi antaa tieverkkomme rapistua.

Kuntien valtionosuudet

Hallitus on jatkamassa tällä lakiesityksellään kuntien valtionosuuksien leikkausta rankalla kädellä. Valtionosuuksiin tällä vaalikaudella suuntauvat yhteensä 3,4 miljardin euron leikkaukset vaikeuttavat kuntien taloudellista asemaa ja tekevät monin paikoin mahdottomaksi kunnille toteuttaa niitä velvoitteita, joita valtio on kuntien niskoille vuosien mittaan lisää säilyttänyt.

Hallituksen suunnitelmat pakottavat kuntia nostamaan veroasteitaan ja lisäävät entisestään

kuntasektorin koko 2000-luvun kasvanutta velkataakkaa. Leikkauksien seurauksena kunnat joutuvat myös tinkimään peruspalveluiden laadusta ja saatavuudesta, mikä tulee vaikeuttamaan lukemattomien kotitalouksien arkea.

Kataisen hallitus on päättänyt jatkaa edellisten hallitusten linjaa ja lisätä kuntien velvoitteita osoittamatta kuitenkaan toimintaan riittävää rahoitusta. Hyvä esimerkikki tästä on vanhuspalvelulaki, johon hallitus on varannut sen arvioituihin kustannuksiin nähden vain osan rahoista. Kunnat joutuvat hallituksen esityksen niukkenevien määrärahojen puristuksessa karsimaan peruspalveluihin osoitettuja määrärahojaan, mikä tarkoittaa käytännössä palveluiden heikentämistä. Lisäksi leikkauset vaikuttavat myös moneen muuhun kunnan järjestämään palveluun, kuten esimerkiksi pelastustoimeen. Tästä kehityksestä kärsivät erityisesti kaikkein heikoimmassa yhteiskunnallisessa asemassa olevat kuntalaiset, sillä he ovat eniten riippuvaisia julkisista palveluista. Näin ei kävisi perussuomalaisten esityksessä.

Kataisen hallitus on toimenpiteillään käytännössä lisännyt kuntalaisten välistä eriarvoisuutta. Julkisten palvelujen saatavuus on yksi tärkeimmistä yhteiskunnallisen tasa-arvon mittareista, ja Suomen terveydenhuolto on viime vuosina luisunut OECD:n tutkimuksen mukaan kohti suurempaa epätasa-arvoa. Rikkaiden ja köyhien terveyserot ovat Suomessa jo nyt länsimaiden jyrkimpiä. Hallituksen lähivuosille suunnittelemaat kuntien valtionosuusleikkaukset tulevat heikentämään tilannetta entisestään. Perussuomalaiset vaativatkin hallitusta perumaan kuntien valtionosuuksien leikkauksen.

Valtionosuusleikkauksilla kuntien itsehallintoa ja demokratiaa vastaan

Perussuomalaisten mielestä hallitus pyrkii kuntien valtionosuuksien leikkauksilla osaltaan pakottamaan kuntia yhteen. Samalla hallitus vahingoittaa kuntalaisten itsemääräämisoikeutta ja

demokratiaa. On laajasti tunnustettua, että niissä kunnissa, joissa on toteutettu kuntaliitoksia, demokratia on kärsinyt selkeästi alentuneena äänestysintona.

Erityisesti tämän syksyn kuntavaalien kohdalla on tutkija Jenni Airaksisen mukaan havaittavissa selkeää ero itsenäisyydestään kamppailevien ja jo kuntaliitoksiin joutuneiden kuntien välillä: kuntaliitoksen kokeneissa kunnissa äänestysinto laski neljän vuoden takaisesta, kun taas kuntaliitoksia vastaan taistelevissa kunnissa äänestysinto nousi. Eräs esimerkkikunta on varsinaisuomalainen Salo, jonka jättikuntaliitosta on virallisessa totuudessa julistettu menestykseksi, mutta joka käytännössä on osoittautunut kunnan taloudelle ja kuntalaisten osallisuudelle katastrofiksi. Lienee turha mainitakaan Nokian tehtaan lähdön lisävaikutuksesta Salon valmiiksi kuralla olevaan talouteen.

Kuntalaisten elinolosuhteet ja arjen turvallisuus taattava

Perussuomalaisten alueidenkehittämiskäsitteitä lähtee siitä johtopäätöksestä, että koko maa on pidettävä asuttuna. Mielestämme maamme hallituksien on muistettava kaikissa olosuhteissa, että elämää on myös suurten kaupunkien ulkopuolella. Tämän vuoksi pidämme välttämättö-

mänä, että huolehditaan rahoituksen riittävyydestä alueiden kehittämisen kannalta; on kiinnitettävä erityistä huomiota kokonaisten maakuntien liikenne-, yrittäjyys- ja asuinolosuhteiden kehittämiseen.

Näiden lisäksi on syytä huolehtia alueen tukitoiminnoista, kuten poliisi- ja pelastustoimen riittävyydestä ja riittävästä terveydenhuollosta. Vastuullisesti toimiva hallitus huolehtii kuntien ja maakuntien kokonaisvaltaisesta kehittämisestä ja varaa niitä varten tarvittavat rahat budjetissaan.

Perussuomalaisten mielestä valtion vuoden 2013 budjettiin suunnitellut valtionosuuksien leikkaukset tulee perua, jotta kunnat voivat toteuttaa niille annettuja tehtäviään; päällimmäisenä järjestää asukkailleen peruspalvelut.

Lopuksi muistutamme, että perussuomalaiset ovat valmiita tukemaan kuntia melkein 300 miljoonaa euroa hallitusta enemmän ja tästä summasta valtionosuuksien osuus olisi 125 miljoonaa euroa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2012

Pirkko Mattila /ps
Jussi Halla-aho /ps
Reijo Hongisto /ps

VASTALAUSE 2

Perustelut

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena ja tarkoituksena on turvata kaikille kunnille taloudelliset edellytykset järjestää asukkailleen yhdenvertaiset peruspalvelut kohtuullisella kunnallisverorasituksella ja maksutasolla. Siihen kuuluu olennaisena osana verotulojen tasaus, jolla tasataan kuntien tulopohjassa olevia eroja. Hallituksen politiikka turvata kuntapalvelujen rahoitus on epäonnistunut.

Kuntapalvelujen rahoitusleikkaukset peruttava

Hallitus murentaa vakavasti kuntapalvelujen rahoituspohjaa. Kuntapolitiikallaan hallitus vaarantaa asukkaiden tarvitsemat peruspalvelut. Väärissä asioissa säästäminen tuo toisaalla lisäkuluja moninkertaisesti.

Kuluvan vaalikauden aikana valtio vetäytyy kuntapalvelujen rahoitusvastuusta yhteensä jopa 3,4 miljardilla eurolla. Se vastaa noin 25 000:n kuntien palvelualojen työntekijän vuotuisia palkkakustannuksia. Kuntapalvelujen rahoituksesta ollaan leikkaamassa vuosittain vaalikauden loppuun saakka.

Leikkauksia on perusteltu valtiontalouden kiireällä tilanteella. Silloin on unohdettu, että valtiontalous ja kuntatalous ovat molemmat julkista taloutta. Kansainväliset luottoluokittajat arvioivat nimenomaan julkisen talouden tilaa, jolloin valtiontalouden alijäämien siivoaminen kuntien vastuulle ei pelasta julkisen talouden velkaantumista ja Suomen parasta luottoluokitusta.

Valiokunnassa kuultavina olleiden asiantuntijoiden mukaan hallituksen suurena linjana on kuntien tehtävien lisääminen, niiden valtiojohtoinen entistä yksityiskohtaisempi sääntely ja rahoitusperustan heikentäminen. Se koettelee perustuslaista johdettavaa ns. rahoitusvastuun periaatetta valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa.

Keskustan valiokuntaryhmän mielestä on käsittelemättä, ettei käsittelyssä olevaa lakiesitystä lähetetty perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Jo vuosi sitten antamassaan lausunnossa se esitti hallintovaliokunnalle lausumaa, jolla valtiovarainministeriölle asetetaan velvoite tarkoin seurata uudistusten tosiasiallisia vaikutuksia eri kuntien asemaan ja kuntalaisten palveluiden saatavuuteen. Valiokunnan hallituspuolueista koostuvan enemmistön päätöksellä lausuma sivuutettiin mietinnöstä.

Hallitus kiihdyttää kuntien eriytymistä

Hallitus on asettanut kuntapolitiikkansa tavoitteeksi oikeudenmukaisuuden sekä tasa-arvoiset palvelut. Se kuitenkin toimii räikeästi itse asettamaansa tavoitetta vastaan. Todellisuudessa hallitus on kiihdyttänyt kuntien eriytymiskehitystä monin eri tavoin. Kuntapalvelujen valtionosuusleikkaukset toteutetaan tasasuuruisesti. Summat ovat niin suuria, että kunnat joutuvat tekemään sopeuttavia toimenpiteitä. Käytännössä se tarkoittaa kunnallisveron korotuksia ja palvelujen karsimisia. Yhden kunnallisveroprosentin tuoton kuntakohtainen vaikuttavuusero voi olla jopa kolminkertainen.

Tälle vuodelle toteutettu kiinteistöveron poistaminen verotulojen tasausjärjestelmästä on ollut suurelle joukolle kuntia ylimääräinen leikkauserä. Se kohdistuu sellaisiin kuntiin, joissa kunnallisvero on keskimääräistä korkeampi. Muutos oli hallitukselta tietoinen poliittinen valinta, jolla verotuloiltaan rikkaat kunnat rikastuivat, mutta köyhät köyhtyivät.

Ensi vuonna 119 kuntaa korottaa kunnallisveroprosenttejaan. Korotuksen suuruus on linjassa hallituksen tekemien leikkausten kanssa. Poliitikallaan hallitus vaarantaa kunnalliset peruspalvelut.

Valiokunnan enemmistön ehdottamat lääkkeet kuntien eriytymiskehityksen pysäyttämiseksi ovat riittämättömiä. Koska hallitus on tietoisesti edistänyt kuntien välisten erojen kas-

vua, niin tuskin siihen on tulossa muutosta valtionosuusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä, jossa mm. valtionosuuksien määräytymisperusteita, kuten harva asutus, sairastavuus, pitkät etäisyydet tms., ollaan karsimassa. Uusi valtionosuusjärjestelmä olisi voimassa aikaisintaan vuonna 2015, joka on kuntien taloudelliseen tilanteeseen nähden liian myöhään.

Siksi tarvitaan pikaisia ja konkreettisia toimenpiteitä. Esimerkiksi kiinteistöveron palauttaminen verotulojen tasausjärjestelmään kaventaisi kuntien välisiä tuloeroja sekä vahvistaisi kuntien yhdenvertaisuutta ja kykyä tuottaa asukkailleen palveluja. Vaikuttavuudeltaan muutos on ollut omiaan murentamaan vakavasti perustuslaista johdettua periaatetta, että valtiovallan on edistettävä kuntien toimintakykyä.

Valtionosuus uusista lakisääteisistä tehtävistä täysimääräisenä

Hallitus on aikeissa lisätä kunnille uusia lakisääteisiä velvoitteita hallitusohjelman mukaisesti ottamatta huomioon kuntapalvelujen rahoituksesta tehtyjä lisäleikkauksia sekä talouskasvun ja sitä myötä verotulokasvun hiipumista. Hallitusohjelmassa uusista tehtävistä luvataan korvata kunnille ainakin puolet laskennallisista kustannuksista, joka on vallitsevissa olosuhteissa liian vähän. Mikään ei estä säätämästä korkeampaa valtionosuusprosenttia.

Lakiesityksessä ehdotetaan uuden vanhuspalvelulain valtionosuudeksi 54,3 %. Ottaen huomioon valtionosuuksien historiallisen suuret leikkaukset on valtion maksuosuus liian pieni. Kuntien kannalta olennaisinta on tarkastella lopputulosta, joka niiden kohdalla on karu: kuntien valtionosuudet alenevat ja kuntien omarahoitusosuudet kasvavat.

Siksi valtionosuusprosentti vanhuspalvelulain toimeenpanossa tulee olla täysimääräinen eli 100 prosenttia.

Kuntapalvelurahoilla ei pidä maksattaa kuntaselvityksiä

Vallitsevassa taloudellisessa tilanteessa ottaen huomioon myös kuntapalvelujen mittavat rahoitusleikkaukset ei ole järkevää, että mietinnössä ehdotetaan kuntaliitos- ja metropoliselvitysten rahoittamista valtionosuuksien kautta. Valtionosuudet on säädetty kuntapalvelujen järjestämisen rahoittamiseksi. Sitä ei pidä käyttää hallituksen kuntakarttatarjoitelman rahoittamisvälineenä, jossa kunnat kollektiivisesti joutuvat kustantamaan asumisen, palvelut, työpaikat ja päätöksenteon keskittävän suurkuntien muodostamisen.

Kuntien verotulopohjan vahvistaminen

Maaliskuun kehysriihessä hallitus teki periaatepäätöksen, jolla jäteveron tuotto siirretään valtiolta kunnille. Tästä huolimatta hallitus ei ole tehnyt elettäkään asian edistämiseksi.

Mittavat valtionosuusleikkaukset leikkaavat myös valtionosuuksiin sisältyvää ja kunnille maksettavaa verotulokompensaatiota, jota on maksettu vuodesta 2003 lähtien. Se on korvausta kunnille siitä, että ansiotuloverotuksen kevennykset on tehty pääosin kunnallisverotuksen kautta.

Keskustan valiokuntaryhmän mielestä valtionosuusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä on pohdittava kuntien verotulopohjan vahvistamista esim. siirtämällä valtiolta kuntien toimintaan liittyviä verotuloja (esim. jätevero ja osuus arvonnäisäverosta). Lisäksi ansiotuloverotuksesta tehtävät kevennykset olisi toteutettava mahdollisimman pitkälle valtion tuloverosta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

*Vastalauseen muutosehdotukset***Laki****kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 1 §:n 1 momentti, 4 luvun otsikko, 12 §, 13 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 35 §, 36 §:n 1 momentti (*poist.*), sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti, 35 § ja 36 §:n 1 momentti (*poist.*) laissa 1510/2011, sekä
lisätään (*poist.*) 55 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1510/2011, uusi 3 momentti (*poist.*) seuraavasti:

1 §
 (Kuten HaVM)

4 luku

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä lasten päivähoidon laskennalliset kustannukset

12, 13 ja 35 §
 (Kuten HaVM)

36 §

Määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset

(1 mom. kuten HaVM)

(4 mom. *poist.*)

55 §

Valtionosuusprosentti ja kunnan omarahoitussuus

(1 mom. *poist.*)

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain (/) mukaisten uusien ja laajenevien tehtävien valtionosuusprosentti on 100 niiden laskennallisista kustannuksista, joka otetaan huomioon 1 momentissa tarkoitettussa valtionosuusprosentissa.

Voimaantulosäännös
 (Kuten HaVM)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtiovarainministeriön on seurattava valtionosuuslakiin tällä vaalikaudella tehtyjen muutosten tosiasiallisia vaikutuksia eri kuntien asemaan ja kuntalaisten palvelui-

den saatavuuteen. Tarvittaessa hallituksen on tehtävä alueellisen yhdenvertaisuuden vakavien vääristymien korjaamiseksi tarvittavat ehdotukset mm. palauttamalla kiinteistövero verotulojen tasausjärjestelmään.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2012

Timo V. Korhonen /kesk
Markus Lohi /kesk
Lasse Hautala /kesk